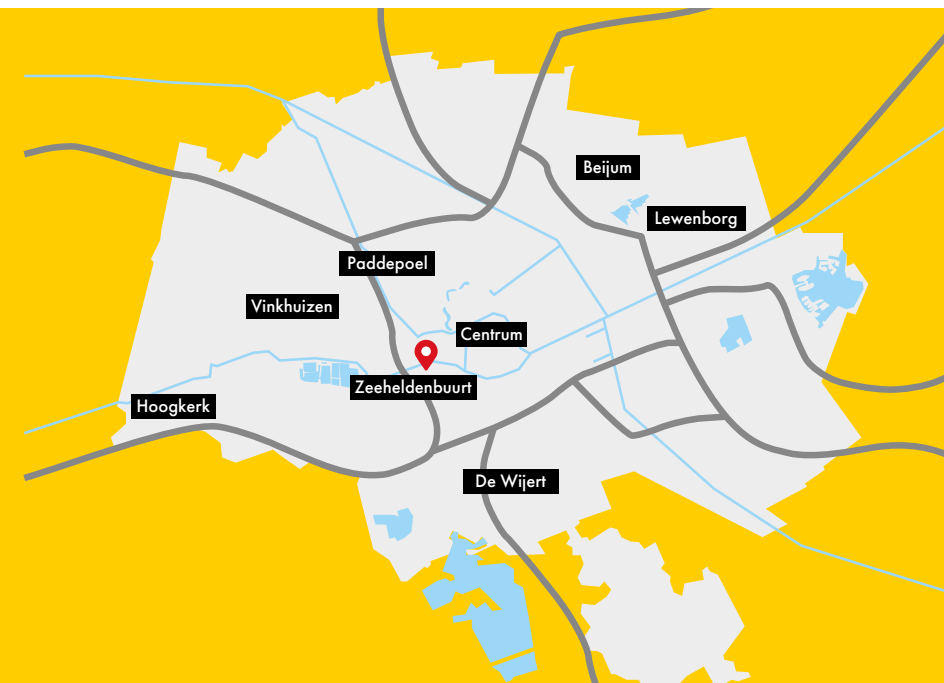

Locatiestudie CSG Augustinus SVP

CSG Augustinus

Locatie: Admiraal de Ruyterlaan 37
Wijk: Zeeheldenbuurt
Bestuur: CSG Groningen
Type: voortgezet onderwijs
Aantal leerlingen 1-10-24: 1.302
Leeftijd: 12-18
Bouwjaar: 195
Capaciteit: 7.320 m² BVO
Gebouw lagen: 4

CSG Augustinus

CSG Augustinus bestaat al meer dan 75 jaar. De school begon in 1948 als 2e Christelijke HBS en kreeg in 1968 de naam Augustinuscollege. Deze studie door SVP kijkt vier mogelijke locaties voor het Augustinus, waaronder de huidige plek in de Zeeheldenbuurt en de nieuw te bouwen Suikerzijde. CSG Augustinus is onderdeel van de christelijke scholengemeenschap Groningen (CSG) waar ook Kluiverboom, Selion en Wessel Gansfort onder vallen.

De maatschappelijke meerwaarde van een school gaat verder dan het bieden van onderwijs. Een school kan een cruciale rol spelen in het versterken van de gemeenschap, en omgekeerd: wijken kunnen bijdragen aan de ontwikkeling en het functioneren van scholen. De kansen liggen op meerdere vlakken:

- 1. **Sociale cohesie en wijkdynamiek:** de school kan een ontmoetingsplek zijn die bijdraagt aan een hechtere gemeenschap.
- 2. **Innovatief leren:** de wijk kan fungeren als ‘playground’ voor nieuwe, praktijkgerichte leerconcepten.
- 3. **Duurzaam ruimtegebruik:** meer uitwisseling tussen school en omgeving leidt tot efficiëntere benutting van ruimte en kostenbesparing.

Toch functioneren scholen vaak als ‘eilanden’ in de stad. Met de verkenning voor een (ver)nieuw(d) CSG Augustinus op verschillende locaties, willen we juist deze verbinding tussen school en omgeving centraal stellen. Door de mogelijkheden op uiteenlopende locaties te onderzoeken, worden unieke kansen zichtbaar. Wat kan de school betekenen voor een nieuwe wijk zoals de Suikerzijde? Wat kan ze bijdragen aan een bestaande wijk? En welke opties passen het beste bij de toekomstvisie en missie van CSG Augustinus?

De twee denkmodellen.

Twee denkmodellen als uitgangspunt

Om de verbinding tussen school en omgeving te verkennen, is gewerkt met twee denkmodellen.

De stad in de school

Wat gebeurt er als stedelijke functies en dynamiek naar binnen worden gehaald? Denk aan ruimtes die niet alleen door leerlingen, maar ook door stadsbewoners en -partijen worden gebruikt.

De school in de stad

Hoe kan de school zich meer openen naar de wijk en een actieve rol spelen in het stedelijk weefsel? Dit model richt zich op samenwerking met lokale partijen en het benutten van openbare ruimtes voor leren en ontmoeten.

Op de vier locaties zijn deze modellen toegepast om te onderzoeken welke kansen en mogelijkheden zich voordoen – zowel voor de school als voor de stad. Dit geeft niet alleen richting aan de plannen voor CSG Augustinus, maar biedt ook waardevolle inzichten voor de rol van scholen in het stedelijk landschap.

Gebouw en situatie

Sinds 1957 is de school gevestigd in een eigen gebouw aan de Admiraal de Ruyterlaan. Na uitbreidingen van het gebouw in de jaren 60 en 70 is het eerste gebouwdeel inmiddels een gemeentelijk monument. De statige hoofdentree, centrale hal met kolommen en een grote muurschildering weerspiegelen het klassieke imago van de school. Alleen bezoekers gebruiken de monumentale hoofdentree, leerlingen komen binnen via een achteringang.

Het gebouw ligt langs de ringweg en het spoor en is georiënteerd op het plantsoen van de Admiraal de Ruyterlaan, maar bomen en struiken zorgen ervoor dat de statige voorzijde van de school niet zichtbaar is vanuit de omgeving. Bovendien ligt er ook nog een parkeerterrein voor de school, wat het besloten eilandkarakter versterkt. De indeling van het gebouw is dwingend en wordt als beperkend ervaren voor het geven van onderwijs dat past bij de visie van de school. De decentrale ligging van de aula sluit niet aan bij het idee van één gemeenschap, die geborgenheid en warmte centraal stelt.

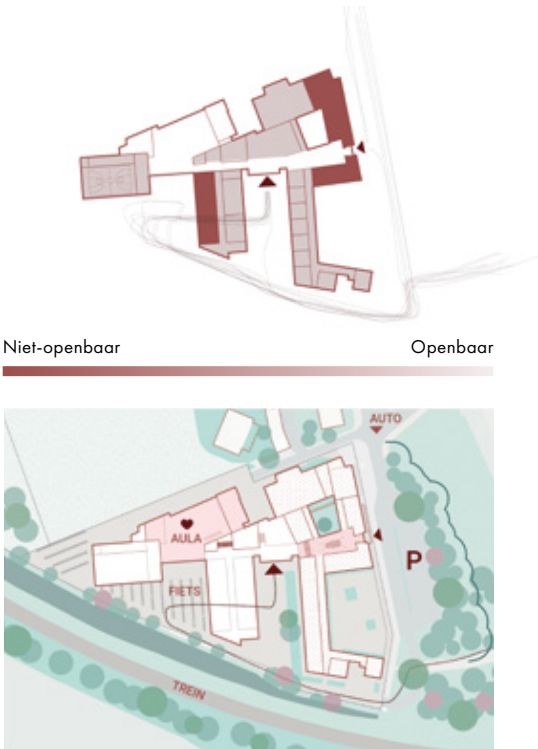
Imago en identiteit

De lange geschiedenis van CSG Augustinus, met bijbehorende tradities, wordt gekoesterd. Het is ook een belangrijke reden waarom leerlingen voor de school kiezen. Gestructureerd en duidelijk, maar ook benaderbaar, warm en geborgen zijn kenmerkende waarden. Een hechte gemeenschap van leerlingen en medewerkers is waar de school voor staat. Het Augustinus heeft het imago van een klassieke ‘stadsschool’. In verbinding staan met de stad is voor het Augustinus essentieel, letterlijk en figuurlijk. De geografische ligging aan de rand van de binnenstad is daarvoor belangrijk. Stedelijk genoeg voor ‘stadse’ leerlingen uit Groningen en aantrekkelijk gelegen voor leerlingen uit dorpen ten westen en zuiden van de stad. Het Augustinus heeft een open houding naar de samenleving, wil graag ruimte delen en ziet uitwisseling met de stad als zeer waardevol en passend bij haar identiteit.

Wederkerigheid

School in de stad

Voor sport wijkt de school (deels) uit naar Sporthal de Brug en de sportvelden in het Stadspark. Het Forum en het Harmoniegebouw van de Rijksuniversiteit Groningen zijn gebouwen in de binnenstad die worden ingezet in het onderwijs. En verder bezoeken de leerlingen vaak supermarkten en fastfood-restaurants in de directe omgeving.

Stad in de school

Er wordt niet veel door andere partijen gebruik gemaakt van het gebouw. In de toekomst kan dat anders zijn. Volgens de school zijn er (maar) een beperkt aantal ruimtes niet te delen. Praktijklokalen, kantoren, personeelsruimten en kunst- en muzieklokalen zijn voorbehouden aan de school, de overige ruimten zouden dubbel gebruikt kunnen worden. Wel is het zo dat in het huidige gebouw de ruimtes die niet te delen zijn, juist aan de voorkant van het gebouw liggen, wat kan verklaren waarom er weinig gebruik door derden is.

In het kort

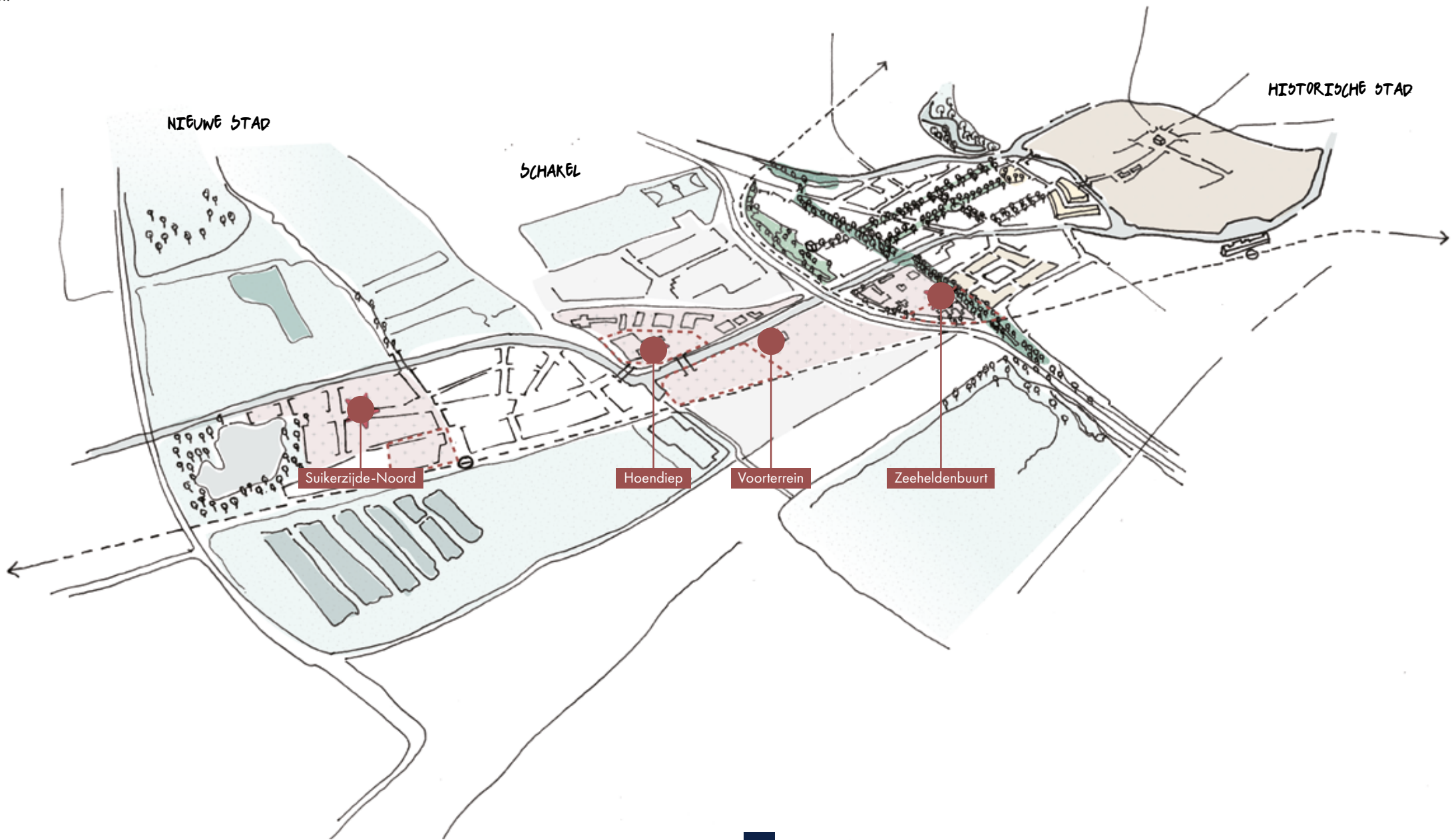
De architectonische uitstraling past goed bij het imago, maar wat betreft de mogelijkheden om de onderwijsvisie onder te brengen zijn er duidelijke beperkingen. Daarnaast ontbreekt een ruimtelijke relatie met de directe omgeving of met de stad. Onhandig is dat de gebouwdelen die slecht gedeeld kunnen worden juist aan de openbare stadszijde liggen. (Ver)nieuwbouw biedt kansen om gebouw en onderwijsvisie beter op elkaar aan te laten sluiten. Wanneer dat op een andere plek in de stad gebeurt, is het echter belangrijk dat het imago van een stadsschool behouden blijft.

Vier locaties

Drie van de vier te onderzoeken locaties hebben gemeen dat ze onderdeel zijn van het ontwikkelgebied dat aan de westzijde van Groningen ligt. Voor **Suikerzijde-Noord** is er een ruimtelijk plan en een visie op het toekomstig karakter: een nieuw stuk stad met een sterk openbaar netwerk van natuurinclusieve lanen en parken en compacte stedelijkheid met grote doorwaadbare gemengde bouwblokken.

Voor de locaties **Hoendiep** en het **Voorterrein** is het karakter nog niet bepaald. Aan weerszijden van het water Hoendiep gelegen, vormen ze het schakelgebied tussen bestaande stad en de nieuwe stad. De vierde locatie is de huidige locatie van de school: gelegen in de nu nog perifere randzone van de Zeeheldenbuurt.

Voor alle vier de locaties geldt dat ze in transitie zijn. Op welke manier kan het Augustinus bijdragen aan de ontwikkeling van deze gebieden en andersom: Wat kunnen deze locaties betekenen voor een toekomstig Augustinus? De kansen worden verkend via de denkmodellen: *school in de stad* en *stad in de school*.

Barometer van kansen

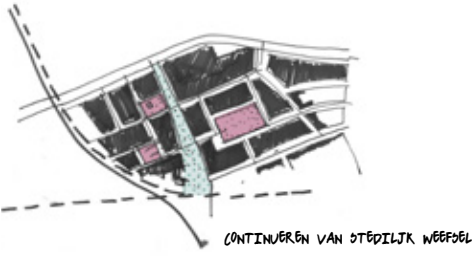
Voor elk van de vier locaties zijn twee scenario's in schets verkend: één scenario met de stad in de school en één scenario met de school in de stad. De scenario's zijn met de school besproken en met de gemeente. Het gesprek over wat de school kan toevoegen aan deze plek in de stad en omgekeerd, en wat de stad kan betekenen voor de school, heeft geleid tot een voorkeursrichting voor elke locatie. En tot een dialoog over wederkerigheid. De scenario's waar beiden het meest nieuwsgierig naar zijn worden verder uitgewerkt.

TYPERING

Zeeheldenbuurt

De voormalige tracéreservering bij de Admiraal de Ruyterlaan is nu de groene grens tussen stedelijk weefsel en perifere randzone. De school is een losstaand volume in de randzone, slecht toegankelijk en verscholen achter bosjes. De randzone wordt onderdeel van de stad gemaakt door het vooroorlogse stedelijk weefsel – met een sterk samenhangende bebouwing en openbare ruimte – te continueren. Het Ruyterplantsoen wordt daarmee de centrale wijkruimte. De school kan de drager worden van het nieuwe oostelijk deel van de wijk.

STEDENBOUW

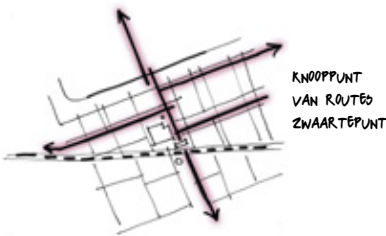
Hoendiep

Het Hoendiep is een laagwaardig bedrijventerrein en kan door de toekomstige centrale ligging stapsgewijs transformeren naar een hoogwaardig woon-werkgebied met voorzieningen. Een dynamisch schakelgebied met een eigen signatuur. Niet met bouwblokken, maar met een campusstructuur als onderscheidend stadsweefsel. De school kan het gezicht worden van deze groene campus aan het Hoendiep en pionier en levendige 'stepping stone' naar de nieuwe stad zijn.

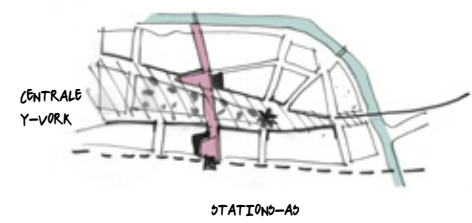
Voorterrein

Historische schoorstenen en het markante zeefgebouw van de voormalige Suikerunie bepalen het karakter van dit gebied en zijn het hart van culturele activiteiten en evenementen. De school kan dit hart versterken en het eerste permanente nieuwe gebouw worden. De plek wint aan betekenis door een nieuwe noord-zuidverbinding voor langzaam verkeer tussen het Stadspark en Vinkhuizen. Zo is de locatie niet alleen de schakel tussen oude en nieuwe stad, maar ook de schakel tussen recreatie-, groen- en sportgebieden.

Suikerzijde-Noord

Het stedelijk weefsel met een nieuw type stadsblok biedt de ruimte om de school in te passen. Als zelfstandig bouwblok aan het stationsplein of als onderdeel van een groter gemengd doorwaadbaar bouwblok. De beste locatie lijkt centraal gelegen in de stedelijke Y-vork, achter het Pioniersgebouw en aan de stations-as met pleinen. Op deze plek draagt de school bij aan de dynamiek in het hart van de wijk en is er de gelegenheid om meer te bieden zoals een publieke sportzaal, een levendig (school)café of collectieve tuin.

- Denkmodel met de meeste toegevoegde waarde
- Meest nieuwsgierig naar uitwerking
- Waarde voor de school
- Waarde voor de stad

SCHOOL IN DE STAD

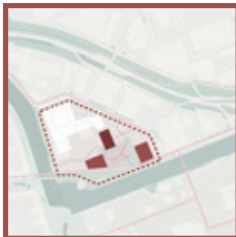

STAD IN DE SCHOOL

BAROMETER VAN KANSEN

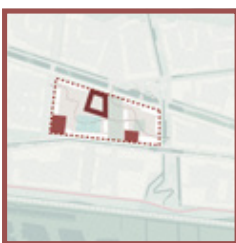
- Kans om directe omgeving beter te benutten
- Kans om interne structuur te verbeteren
- Kans om zichtbaarheid te vergroten
- Kans op ontwikkeling van stadsrand naar stad

- Kans tot transformeren en aanvullen van identiteit
- Kans om verbinding te leggen met omliggende bedrijven
- Kans op zichtbaarheid vanwege beeldbepalende plek en toegang tot Suiker
- Kans om met ontwikkeling van de school het gebied te transformeren, de school als pionier.

- Kans om unieke, beschutte school te maken in een stedelijke buurt
- Kans om het doorwaadbare blok te versterken door school
- Kans om een gemengde en levendige stad te maken

- Kans tot transformeren en aanvullen van identiteit
- Kans om verbinding te maken met cultuur: school als bijenkorf voor culturele organisaties zonder thuis
- Kans om verbinding te maken met historie (zeefgebouw)
- Kans om verbinding te maken met buitensport (padel)
- Kans op culturele verbinding door avond- en weekendgebruik
- Kans op levendige plek in de stad door gebruik van voorzieningen door school Suikerzijde-Noord

School in de stad - Zeeheldenbuurt

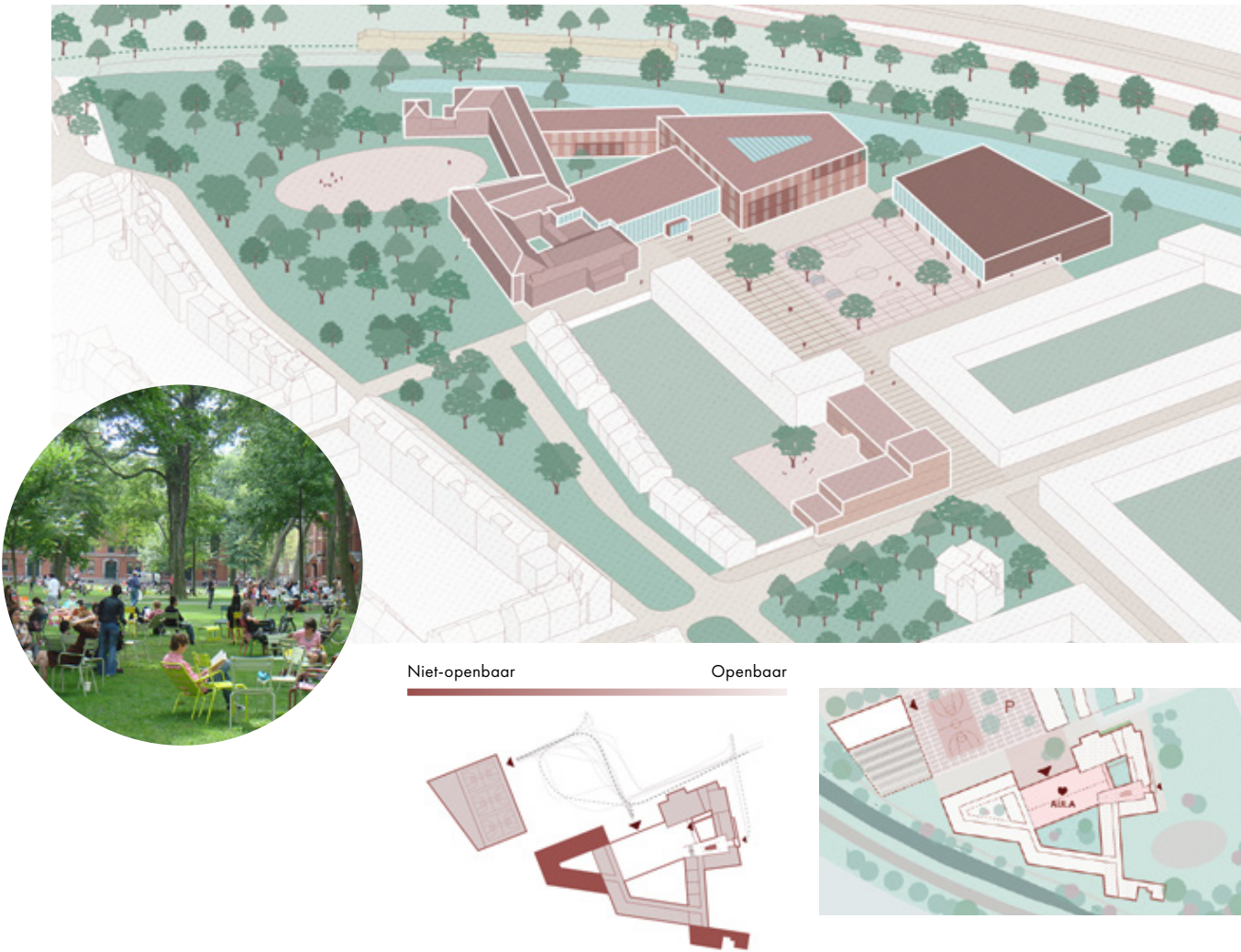
De opzet van de vooroorlogse Zeeheldenbuurt doet denken aan college towns zoals Oxford en Cambridge (GB). Hoven worden omsloten door gebouwen die ook weer andere hoven ontsluiten; de stedelijke ruimtes, soms groen en soms verhard, zijn met elkaar verbonden. Ze bieden geborgenheid en hebben functioneel duidelijk betrekking op elkaar. Ruimte en bebouwing zijn als eenheid ontworpen.

Dit klassieke principe sluit naadloos aan bij de identiteit van CSG Augustinus. Het ruimtelijk concept voor het vernieuwde Augustinus volgt daarom deze benadering. Tegelijk biedt het de stedenbouwkundige bouwstenen om de wijk ruimtelijk af te ronden én programma toe te voegen, binnen én buiten: zo komt de school in de stad.

Het oorspronkelijke gebouw uit de jaren 50 is gehandhaafd, maar ligt nu zichtbaar aan de groenstrook: een

nieuwe stedelijke groene ruimte, waar ook leerlingen overdag gebruik van maken. De entree met daarachter de aula als nieuw hart van de school wordt verlegd naar de buurtzijde. Zo krijgt de school ook een modern gezicht aan een plein, samen met een vrijstaande sportzaal. Het plein is multifunctioneel te gebruiken, overdag zal het deels als parkeerplaats gebruikt worden, in de avond en weekenden kan er worden gesport of kunnen er evenementen worden georganiseerd.

Door de oriëntatie te kantelen ontstaat een as in het gebied van het Hoendiep, met de nieuwe hoofd fietsroute naar Suikerzijde tot aan (het binnenhof van) de school. Deze as structureert het orthogonaal weefsel van straten en blokken, voor andere (woon)gebouwen die openbare ruimte vormen, net zoals aan de overzijde van de Admiraal de Ruyterlaan. In deze stedenbouwkundige opzet is er ook nog steeds plaats voor de Erasmusschool.

Stad in de school - Voorterrein

De plannen voor het Voorterrein zijn nog niet uitgekristalliseerd. Het huidige, tijdelijke gebruik en de plannen die in de maak zijn, wijzen in de richting van handel, cultuur en sport. Op het kruispunt van langzaamverkeersroutes staan de schoorsteen en het zeefgebouw van de oude suikerfabriek. Het schoolgebouw sluit hier goed op aan: de korrelmaat van de school is vergelijkbaar met het zeefgebouw. Het stevige duo definieert samen een pleinruimte en vormt het zwaartepunt van het gebied, waarbij

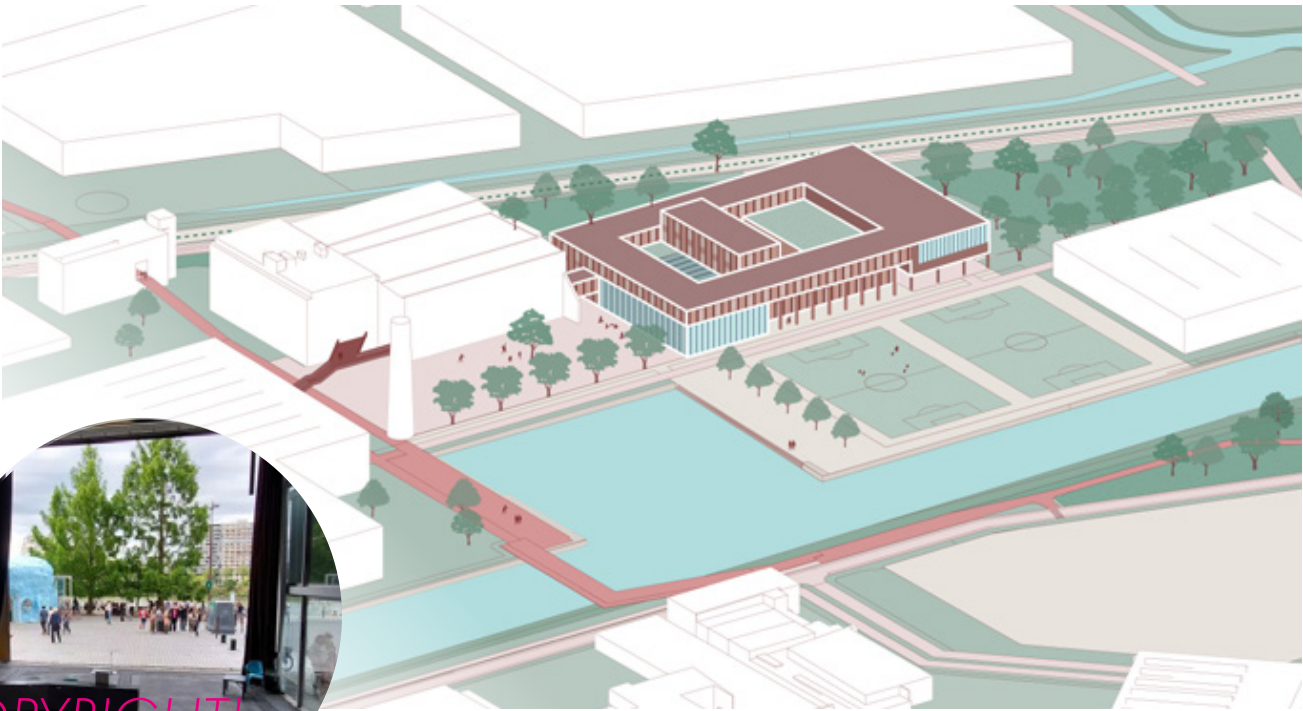
de school - als een bijenkorf - de thuisbasis kan zijn voor organisaties die actief zijn op het terrein: zo komt de stad in de school.

Dankzij de hoekverdraaiing met het spoor en de kruisingen van diverse verkeerslijnen, ontstaat een ritme, een dambordpatroon van - flexibele - bouwvelden. Op deze velden kunnen robuuste gebouwen komen die zo automatisch afgewisseld worden met vrije ruimte,

geschikt voor buitenprogramma of evenementen. De aula vormt het verlengde van het plein, in de avonden en weekenden kan deze worden ingezet voor voorstellingen of andere activiteiten. De sportzaal van de school kan gekoppeld worden aan sportvelden, zoals er nu ook al padelbanen in het gebied liggen.

Het schoolgebouw wordt idealiter verbonden met het zeefgebouw. Het historische karakter van dit bestaan-

de pand straalt dan ook af op het schoolgebouw, dat daarmee zowel een moderne als de gewenste historische identiteit kan krijgen. In de opzet van het gebouw liggen de meer publieke functies aan de langzaamverkeersroute en het plein, terwijl de rug van het gebouw aan de spoorzijde juist meer privé is. Om ook warmte en geborgenheid te kunnen bieden aan leerlingen worden de schoolruimtes georganiseerd om een besloten hof met een warme sfeer en een menselijke maat.

Niet-openbaar Openbaar

Colofon

Architect

SVP 't
Zand 17
3811 GB Amersfoort
svp-svp.nl

Medewerkers project

Jop Voorn
Esther Vlaswinkel
Ratib Bakri
Imke van Leuken
Ilse van den Berg

CSG Augustinus

Ron Benjamins
Nynke Meerman
Hans Redelaar
Kevin Schadenberg
René van der Veen

Gemeente Groningen

Nynke Jutten
Lynke Koopal
Ruben Wiersma
Martine Drijfholt

Foto Harvard University

Michael Van Valkenburgh Associates

Foto ensa Nantes

Alain Berger, [LinkedIn.com/in/alain-berger-ardens](https://www.linkedin.com/in/alain-berger-ardens)